

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 3 december 2008

Mål nr

Ö 4227-06

KLAGANDE

1. Kaj Hobér

Box 1711

111 87 Stockholm

2. Steffen Kraus

c/o Kraus, Sienz & Partner

Montenstrasse 9

DE-80639 München

Tyskland

JP Infonet Förlag AB
www.jpinfonet.se

3. Werner Melis

c/o Baier Lambert

Rotenturmstrasse 12

A-1010 Wien

Österrike

Ombud för 1-3: Advokat Henrik Bielenstein

Bird & Bird Advokat KB

Box 7714

103 95 Stockholm

Dok.Id 31596

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45-12:00
	103 12 Stockholm	E-post: hogsta.domstolen@dom.se	13:15-15:00
		www.hogstadomstolen.se	

Ombud för 1-3: Advokat Hans Forssell
Eversheds Advokatbyrå AB
Norrandsgatan 16
111 43 Stockholm

MOTPART

Soyak International Construction & Investment Inc.
Büyükdere Caddesi No. 38
Mecidiyeköy
TR-80290 Istanbul
Turkiet

Ombud: Advokat Sigvard Jarvin
Jones Day
120, rue du Faubourg Saint-Honoré
FR-75008 Paris
Frankrike

SAKEN

Avvisande av talan

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts beslut den 25 september 2006 i mål Ö 1952-05

Hovrättens beslut

se Bilaga

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

Kaj Hobér, Steffen Kraus och Werner Melis skall solidariskt ersätta Soyak International Construction & Investment Inc. för rättegångskostnader i Högsta domstolen med 10 000 EUR eller motsvarande belopp i SEK enligt på betalningsdagen gällande kurs, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Kaj Hobér, Steffen Kraus och Werner Melis har yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrättens beslut skall avvisa den av Soyak International Construction & Investment Inc. förda talan. De har vidare yrkat befrielse från skyldigheten att utge ersättning för rättegångskostnader i hovrätten och ersättning för sina egna rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten.

Soyak har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

På grund av en överenskommelse mellan Soyak och Hochtief AG genomfördes ett skiljeförfarande enligt regler för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut. Dessa regler innehåller bestämmelser om kostnaderna. Av § 39 i då tillämpliga regler av den 1 april 1999 framgår att kostnaderna för förfarandet bestående av arvode till skiljeman, administrativ avgift till institutet samt ersättning till skiljeman och institutet för omkostnader bestäms slutligt av institutet. Parterna är enligt § 40 solidariskt ansvariga för betalning av kostnaderna. Skiljenämnden bestämmer om fördelningen av ansvaret mellan parterna för kostnaderna med hänsyn till målets utgång och övriga omständigheter. Enligt § 32 sjätte stycket i reglerna skall kostnaderna för förfarandet och dessas fördelning mellan parterna fastställas i skiljedomen eller annat beslut varigenom förfarandet avslutas.

Skiljemännen Kaj Hobér, Steffen Kraus och Werner Melis meddelade den 12 juni 2003 dom i skiljeförfarandet. I domslutet föreskrevs följande under punkt 2 (i svensk översättning): *Kostnaderna för skiljeförfarandet som av Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut bestämts till 208 400,48 € och 59 612,00 SEK, skall betalas av parterna med hälften vardera.* I skiljedomen anmärktes att den part som ville göra invändning mot ersättningen till skiljemännen kunde inom tre månader från den dag då parten fick del av domen föra talan därom hos Stockholms tingsrätt.

Soyak har vid tingsrätten fört talan mot skiljedomen och yrkat att skilje-

männens arvode skall sättas ner och att skiljemännen skall förpliktas att till bolaget utge ett visst belopp. Till stöd för sin rätt att föra talan har Soyak åberopat 41 § lagen (1999:116) om skiljeförfarande.

Kaj Hobér, Steffen Kraus och Werner Melis har yrkat att Soyaks talan skall avvisas och som grund för detta gjort gällande dels att 41 § lagen om skiljeförfarande inte är tillämplig eftersom ersättningsbeslutet fattats av någon annan än skiljemännen, dels att institutets ersättningsbeslut är bindande för parterna och därför inte kan omprövas av domstol på materiell grund.

Enligt 37 § lagen om skiljeförfarande skall parterna solidariskt betala skälig ersättning till skiljemännen, och skiljemännen får i en slutlig skiljedom förplikta parterna att betala ersättningen till dem. Bestämmelserna i 37 § gäller dock inte om något annat har bestämts av parterna gemensamt på ett sätt som är bindande för skiljemännen (39 § första stycket). I 41 § föreskrivs att en part eller en skiljeman får hos tingsrätten föra talan mot skiljedomen om ersättning till skiljemännen och att sådan talan av part skall väckas inom tre månader från den dag parten fick del av domen. Vidare föreskrivs att skiljedomen skall innehålla en tydlig hänvisning om vad en part som vill föra talan mot domen i denna del skall göra. Enligt 43 § tredje stycket skall en sådan talan tas upp av tingsrätten på platsen för skiljeförfarandet.

I förarbetena anfördes att bestämmelsen i 41 § lagen om skiljeförfarande tar sikte på beslut om ersättning som skiljemännen själva har fattat samt att, i de fall ett beslut om ersättning till skiljemännen har fattats av någon annan instans än skiljemännen och tagits in i domen, detta beslut inte omfattas av

bestämmelsen. Som exempel nämndes fall då skiljeförfarandet administreras av Internationella Handelskammaren i Paris (ICC). Enligt förarbetena behövde detta inte uttryckligen framgå av lagtexten. (Prop. 1998/99:35 s. 169 och 241 samt SOU 1994:81 s. 301.)

Förarbetsuttalandena kan inte tilläggas den verkan att en part som är missnöjd med ersättnings storlek helt skulle vara förhindrad att få frågan prövad i domstol med den följd att en sådan talan skall avvisas. Utgångspunkten är att beslut som en tredje man fattat rörande ett rättsförhållande med stöd av villkor i parternas avtal kan underkastas domstols prövning i enlighet med tillämpliga civilrättsliga regler (se NJA 2001 s. 511; jfr Lindskog, Skiljeförfarande En kommentar, 2005, s. 1069 vid not 6). Ifall 41 § lagen om skiljeförfarande inte skulle vara tillämplig på tvisten, medför det därför inte i sig att parterna skulle sakna rätt att föra talan mot skiljemännen vid domstol angående deras ersättning.

Om uttalandet i förarbetena till 41 § lagen om skiljeförfarande tillämpas fullt ut efter orden, skulle det därför innebära att ersättningsbeslut som tagits in i domen men som fattats av någon annan instans än skiljemännen inte skulle kunna vinna rättskraft. Ersättningsfrågan skulle därmed kunna underställas en domstols prövning utan tidsbegränsning. Dessutom skulle en part bli tvungen att föra processer vid de olika domstolar där skiljemännen har hemvist. Det kan inte antas att avsikten med uttalandet varit att en sådan ordning skulle bli följd. De ändamålsskäl som bär upp preklusionsbestämmelsen i 41 § och forumbestämmelsen i 43 § är i lika mån tillämpliga på ersättningsbeslut som tas in i en skiljedom vare sig de fattats av ett skiljedoms-

institut eller av skiljemännen själva.

Vidare är att märka att skiljemännen enligt 37 § andra stycket lagen om skiljeförfarande får i slutlig skiljedom förplikta parterna att betala ersättningen till dem med ränta. I den bestämmelsen görs inget undantag för beslut som fattats av ett skiljedomsinstitut. Skiljemännen kan ha intresse av att åstadkomma exigibilitet också när ersättningsbeslutet fattas av ett institut, eftersom den säkerhet som då normalt ställts kan visa sig otillräcklig. På grund av vad som ovan anförts om möjlighet till materiell prövning av tredjemansbeslut kan det emellertid inte godtas att ett i skiljedomens intaget men av ett skiljedomsinstitut fattat ersättningsbeslut skulle vara verkställbart enligt 3 kap. 15 § utsökningsbalken utan att parterna dessförinnan kunnat överklaga beslutet inom viss frist.

Med hänsyn till det anförda och till förekommande av allehanda gränsdragningsproblem bör de diskuterade förarbetsuttalandena inte hindra att 41 § lagen om skiljeförfarande tolkas i enlighet med ordalydelsen, så att paragrafen, liksom 37 § andra stycket, gäller alla beslut om ersättning till skiljemännen som, i en eller annan form, har tagits in i skiljedomens domslut. En förutsättning är att detta återger hela ersättningsbeslutet eller att det i domslutet finns en tydlig hänvisning till det aktuella ersättningsbeslutet, varvid beloppen som sådana inte behöver ha tagits in i skiljedomens.

I förevarande fall har skiljemännen i domslutet beträffande kostnaderna hänvisat till institutets beslut. Den av Soyak väckta talan skall alltså inte avvisas på den grunden att 41 § lagen om skiljeförfarande inte är tillämplig.

Av det förut anförda följer att Kaj Hobérs, Steffen Kraus och Werner Melis invändning om att Soyak med bindande verkan har avstått från att få ersättningsbeslutet prövat av domstol inte är av beskaffenhet att prövas som en fråga om rättegångshinder utan utgör en del av saken som det ankommer på tingsrätten att ta ställning till.

Johan Munck Dag Victor Torgny Håstad

Ella Nyström Lena Moore

Jonas Härkönen

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck, Dag Victor, Torgny Håstad, Ella Nyström (referent) och Lena Moore
Föredragande revisionssekreterare: Jonas Härkönen

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätt, beslut den 18 februari 2005 i mål nr T 14504-03, se bilaga A

KLAGANDE

1. Hochtief AG
Opernplatz 2, DE 451 28 Essen, Tyskland

Ombud
Advokaten Fred Wennerholm och jur. kand. Martin Prager
Setterwalls Advokatbyrå
Arsenalsgatan 6, 111 47 Stockholm

2. DDr Werner Melis
c/o Baier Lambert
Rotenturmstrasse 12, A-1010 Wien, Österrike

3. Advokaten Kaj Hobér
c/o Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711, 111 87 Stockholm

4. Rechtsanwalt Steffen Kraus
c/o Kraus, Sienz & Partner
Montenstrasse 9, DE-80639 München, Tyskland

Ombud för 2-4
Advokaterna Henrik Bielenstein och Hans Forssell
Linklaters Advokatbyrå AB
Box 5402, 114 84 Stockholm

MOTPART

Soyak International Construction & Investment Inc.
Büyükdere Caddesi No. 38, Mecidiyeköy, 80290 Istanbul, Turkiet

Ombud
Advokaten Sigvard Jarvin
Jones Day
120, rue du Faubourg Saint-Honoré, FR-75008 Paris, Frankrike

SAKEN

Nedsättning av arvode till skiljemän; nu fråga om avvisning m.m.

Dok.Id 660217

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 5	08-700 34 00	08-21 93 27. 08-700 36 19	måndag – fredag 09:00-11:30 12:30-15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

HOVRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Hovrätten ändrar tingsrättens beslut endast på så sätt att den ersättning som Soyak International Construction & Investment Inc. skall betala till Hochtief AG för rättegångskostnader vid tingsrätten bestäms till etthundrafemtiotusen (150 000) kr avseende ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 18 februari 2005 till dess betalning sker.
  2. Hovrätten avslår Werner Melis, Kaj Hobérs och Steffen Kraus överklaganden.
  3. Soyak International Construction & Investment Inc. skall ersätta Hochtief AG för rättegångskostnader i hovrätten med femtusen (5 000) kr avseende ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.
  4. Werner Melis, Kaj Hobér och Steffen Kraus skall solidariskt ersätta Soyak International Construction & Investment Inc. för rättegångskostnader i hovrätten med tjugofemtusen (25 000) kr avseende ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.
-

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Hochtief AG har yrkat att hovrätten skall helt bifalla yrkandet om ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten.

Werner Melis, Kaj Hobér och Steffen Kraus (skiljemännen) har yrkat att hovrätten skall avvisa den talan som förs av Soyak International Construction & Investment Inc.

Soyak har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

HOVRÄTTENS SKÄL

Utredningen

Hovrätten har tagit del av handlingarna.

Parterna har åberopat samma grunder och omständigheter som vid tingsrätten samt vidareutvecklat vad de anförde där. Skiljemännen har tillagt att tingsrätten inte har tagit ställning till deras invändning om att parterna avtalat om att ersättningen till dem skulle bestämmas slutligt av Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut (institutet). Skriftlig bevisning har åberopats.

Hovrättens bedömning

Hochtiefs rättegångskostnader vid tingsrätten

Hochtief har yrkat ersättning för ombudsarvode med 217 000 kr. Hochtief har bl.a. anfört att skriftväxlingen vid tingsrätten blev omfattande och att målet var sällsynt till sin natur vilket medförde komplicerade överväganden.

Enligt 18 kap. 8 § första stycket rättegångsbalken skall ersättning för rättegångskostnader fullt motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud eller biträde, såvitt kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av partens rätt.

Parterna tvistar om storleken av det ombudsarvode som Hochtief har begärt. Bedömningen skall göras med hänsyn till bl.a. målets beskaffenhet och omfattning samt till den omsorg och skicklighet som Hochtiefs ombud har visat, när arbetet utförts.

Vad handlingarna utvisar om ombudsarbetet vid tingsrätten och målets svårighetsgrad innebär enligt hovrättens bedömning att Hochtief bör tillerkännas ersättning för sina rättegångskostnader där med ett något högre belopp än det som tingsrätten har bestämt. Enligt hovrättens mening utgör 150 000 kr skäligen ersättning.

Soyaks rätt att föra talan om skiljemännens ersättning

En part eller en skiljeman får hos tingsrätten föra talan mot skiljedomen om ersättning till skiljemännen. Skiljedomen skall innehålla en tydlig hänvisning om vad en part som vill föra talan mot domen i denna del skall göra (se 41 § första stycket lagen [1999:116] om skiljeförfarande [LSF]).

Som tingsrätten har konstaterat innehåller lagregeln inte någon inskränkning i rätten att begära domstolsprövning i fall - som det nu aktuella - där skiljemännens arvode har bestämts av någon annan instans än skiljemännen själva. Enligt uttalanden i motiven synes lagstiftaren dock ha utgått från att sådana beslut inte omfattas av 41 § LSF ens om de har tagits in i skiljedomen (prop. 1998/99:35 s. 169 och 241; jfr dock Stefan Lindskog, Skiljeförfarande - En kommentar, s. 1085 f.).

Enligt hovrättens uppfattning får rätten att väcka talan enligt 41 § ses i samband med regeln i 37 § andra stycket LSF och vad som där sägs om att skiljemännen i en slutlig skiljedom får "förplikta" parterna att betala ersättning till dem. En parts talan mot skiljedomen skulle därmed förutsätta att skiljedomen innehåller en betalningsförpliktelse som är verkställbar mot parten.

I den nu aktuella skiljedomen tas ersättningsfrågan upp i både domslutet och domskälen. I punkten 2 av domslutet sägs det att "[k]ostnaderna för skiljeförfarandet som av Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstitut bestämts till 208 400, 48 € och 59 612, 00 SEK skall betalas av parterna vardera till hälften". Formuleringen skulle kunna så förstås att skiljemännen beslutat bara om fördelningen av kostnaderna parterna emellan och att ersättningen anges som en upplysning till parterna om vad kostnadsfördelningen kommer att innebära för dem. Den tolkningen får visst stöd av institutets regler, som bygger på en sådan uppdelning av besluten mellan institutet och skiljenämnden (§§ 39 och 40). Utformningen av domslutet kan emellertid uppfattas också som en betalningsförpliktelse för parterna, främst genom att beloppet har tagits in där. Det skulle därmed kunna bli fråga om ett avgörande som vinner rättskraft, i ett fall där det inte förs någon talan mot det (jfr Lindskog a.a.s. 1029 f.). Mot den nu angivna bakgrunden bör en part kunna få frågan om ersättningen – som kommit till direkt uttryck i domslutet – prövad genom att föra talan mot skiljedomen

Vid angivna förhållanden finner hovrätten att 41 § i detta fall inte utesluter möjligheten att föra talan mot skiljedomen såvitt avser skiljemännens ersättning.

Skiljemännen har i andra hand gjort gällande att parterna kommit överens om att skiljemännens arvode skulle fastställas slutligt av institutet och att de därigenom genom avtal har avstått från att föra talan mot ersättningsbeslutet.

Det är ostridigt, att parterna avtalat om att skiljemännens ersättning skulle fastställas av institutet och att de vid avtalets ingående för att förstå institutets regler på området (§ 39) utgått från en tyskspråkig version av reglerna. I de hänseenden som är aktuella i målet har ordet "slutligt" i den svenska versionen inte direkt översatts till den tyska versionen, varför parterna inte kan anses ha överlåtit till institutet att slutligt fastställa ersättningsbeloppen. Parterna kan härigenom inte på avtalsmässigt grund anses ha avstått från att föra talan mot skiljenämndens domslut i ersättningsdelen.

Med hänvisning till det anförda och då det inte heller i övrigt har framkommit något hinder mot en prövning av talan om skiljemännens ersättning skall överklagandet avslås i den här delen.

Rättegångskostnaderna i hovrätten

Hochtief har yrkat ersättning med 10 000 kr för kostnader i hovrätten. Yrkat belopp får anses skäligt. Hochtief har delvis haft framgång med sin talan i hovrätten. Hovrätten finner att Soyak skall ersätta Hochtief med hälften av det yrkade beloppet eller med 5 000 kr.

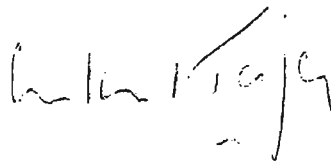
När det gäller frågan om talans avvisning skall vid denna utgång av målet skiljemännen utge ersättning för Soyaks rättegångskostnader i hovrätten. Soyak har yrkat ersättning med totalt 35 000 kr avseende ombudsarvode. Skiljemännen har överlämnat åt hovrätten att bedöma skäligheten samt hur yrkat belopp bör fördelas med avseende på den talan som Soyak för mot skiljemännen respektive Hochtief. Enligt hovrättens mening får det av Soyak yrkade beloppet anses skäligt. Hovrätten uppskattar att 25 000 kr av beloppet avser kostnader hänförliga till tvisten med skiljemännen. Hovrätten finner således att skiljemännen solidariskt skall ersätta Soyak med 25 000 kr för rättegångskostnaderna här.

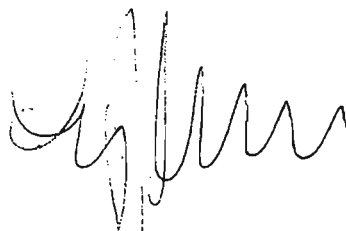

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2006-10-23

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Gudmund Toijer samt hovrättsråden Per Eklund, referent, och Maj Johansson. Enhälligt.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 6
Rotel 607

PROTOKOLL
2005-02-18
Handläggning i
Stockholm

Aktbilaga 105 Sid. 1 (11)
Mål nr
T 14504-03

Handläggning i parternas utevaro

RÄTTEN
rådmannen Anders Davidsson

PROTOKOLLFÖRARE
tingsnotarien Annette Johansson

PARTER

Kärande

Soyak International Construction & Investment Inc.
Büyükdere Caddesi No. 38
Mecidiyeköy
80290 ISTANBUL
Turkiet

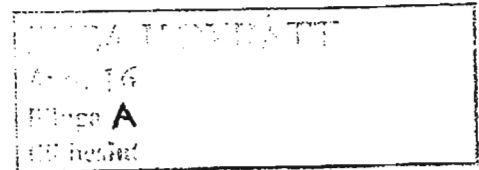
Ombud:
advokaten Sigvard Jarvin
c/o Jones Day
120, rue du Faubourg Saint-Honoré
FR-75008 PARIS
Frankrike

Svarande

1. Stockholms handelskammare
P O Box 16050
103 21 STOCKHOLM

Ombud:
advokaterna Lars Edlund och Fredrik Forssman
c/o Coudert Brothers Advokatbyrå
Box 7418
103 91 STOCKHOLM

2. Hochtief AG
Opernplatz 2
DE 451 28 ESSEN
Tyskland

Dok.Id 4804

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Fleminggatan 14	08-657 50 00 E-post: stockholms.tingsratt.avdelning6@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08-657 52 24	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

Ombud:
advokaten Fred Wennerholm och jur. kand. Martin Prager
c/o Setterwalls Advokatbyrå
Arsenalsgatan 6
111 47 STOCKHOLM

3. advokaten Kaj Hobér
c/o Mannheimer Swartling Advokatbyrå
Box 1711
111 87 STOCKHOLM

4. rechtsanwalt Steffen Kraus
c/o Kraus, Sienz & Partner
Montenstrasse 9
DE-80639 MÜNCHEN
Tyskland

5. DDr Werner Melis
c/o Baier Lambert
Rotenturmstrasse 12
A-1010 WIEN
Österrike

Ombud för 3, 4 och 5:
advokaterna Henrik Bielenstein och Hans Forssell
c/o Linklaters Lagerlöf Advokatbyrå
Box 5402
114 84 STOCKHOLM

SAKEN

Nedsättning av arvode till skiljemän; nu frågan om avvisning m.m.

Efter genomgång av handlingarna antecknas följande.

BAKGRUND

Werner Melis, Kaj Hobér och Steffen Kraus (Skiljemännen) meddelade den 12 juni 2003 skiljedom mellan Soyak International Construction & Investment Inc. (Soyak) och Hochtief AG. Regler för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut, antagna den 1 april 1999. (Reglerna) var tillämpliga på förfarandet. I enlighet med dessa regler

bestämdes arvodet till Skiljemännen av Stockholm Handelskammars Skiljedomsinstitut (Institutet). Skiljemännens arvode beräknades till ett medelvärde inom de gränser för skiljemäns arvode som gäller för tvister av ifrågavarande storlek. Beslutet togs in i skiljedomen. I skiljedomen lämnades som besvärshänvisning att beslutet om Skiljemännens arvoden kan överklagas till Stockholms tingsrätt. Soyak och Hochtief AG deponerade i skiljetvistens inledande skede ett belopp till säkerhet för Skiljemännens arvode hos Stockholm Handelskammare (Handelskammaren). Det deponerade beloppet har betalats ut till Skiljemännen.

YRKANDEN M.M.

Soyak har yrkat;

i första hand att tingsrätten skall fastställa att Skiljemännens genom skiljedomen fastställda arvode, inklusive mervärdesskatt, skall nedsättas med en tredjedel, 58 609 euro, att Skiljemännen skall förpliktas att till Soyak utge hälften av detta belopp, 29 304 euro och 50 cent samt att Skiljemännen skall förpliktas att ersätta Soyak för rättegångskostnader med belopp som senare kommer att anges,

i andra hand, för det fall förstahandsyrkandet skulle avvisas eller ogillas, att Handelskammaren skall förpliktas att till Soyak utge 29 304 euro och 50 cent samt ersätta Soyak rättegångskostnader med belopp som senare kommer att anges samt

för det tredje, för det fall båda yrkandena enligt ovan skulle avvisas eller ogillas, att Skiljemännen skall förpliktas att ersätta Soyak ett belopp som motsvarar Soyaks rättegångskostnader med belopp som senare kommer att anges.

Skiljemännen, Handelskammaren och Hochtief har i första hand yrkat att käromålet avvisas och i andra hand att käromålet ogillas.

Skiljemännen har bestritt Soyaks yrkande om ersättning för rättegångskostnader och för egen del yrkat ersättning för rättegångskostnader med 280 000 kr.

Handelskammaren har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 72 000 kr.

Hochtief har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 217 000 kr samt angett att kostnaderna avser ombudsarvode och är hänförligt till arbete i enlighet med arbetsredogörelse.

Soyak har bestritt Skiljemännens, Handelskammarens och Hochtiefs yrkande om ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER OCH SAKOMSTÄNDIGHETER

Här redovisas i stark sammanfattning parternas ståndpunkter i nu prövade frågor.

1. Oskäligt arvode

Soyak har anfört i huvudsak följande. Ersättningen till Skiljemännen är inte skäligen och bör därför nedsättas med en tredjedel. Skiljemännen har överskridit sitt uppdrag och brustit i aktsamhet vid utförandet av uppdraget som skiljemän. De har i stor utsträckning underlåtit att ange domskäl eller lämnat motstridiga och ofullständiga domskäl. De har vidare inte behandlat den bevisning och den argumentation Soyak anfört. Bristerna utgör handläggningsfel.

Svarandeparterna har bestritt att Skiljemännen gjort sig skyldiga till handläggningsfel.

2. Rätten att överklaga

Soyak har anfört i huvudsak följande. Det är möjligt att föra talan mot beslutet enligt 41 § lag (1999:116) om skiljeförfarande (LSF). Det skulle strida mot Europakonventionen att inte ta upp frågan om Skiljemännens arvode till prövning i domstol. Eftersom Soyak i sådant fall berövas sin rätt till domstolsprövning. Den prövning av

Skiljemännens arvode Institutet har gjort utgör inte en domstolsprövning och Soyak har inte avstått sin rätt till domstolsprövning. Den besvärshänvisning som lämnats i skiljedomen visar att beslutet är överklagbart.

Svarandeparterna har till grund för att talan skall avvisas anfört följande. En skiljedom är som huvudregel inte möjlig att överklaga i materiellt hänseende. Det undantag från denna huvudregel, beträffande frågan om skiljemäns arvode, som stipuleras i 41 § lag (1999:116) om skiljeförfarande (LSF) är inte tillämpligt i detta fall. Bestämmelsen är endast tillämplig i de fall då skiljemännen själva har beslutat om sitt arvode. I det här fallet har Institutet, och inte Skiljemännen, beslutat om arvodet i enlighet med Reglerna. Institutet har avgjort frågan om arvode slutligt och beslutet kan inte överklagas. Den besvärshänvisning som lämnats i skiljedomen innebär inte att beslutet är möjligt att överklaga.

3. Handelskammarens sysslomannaansvar och otillåten talan

Soyak har anfört i huvudsak följande. För det fall tingsrätten skulle finna att beslutet om Skiljemännens arvode ej är möjligt att överklaga, skall Handelskammaren ersätta Soyak på kontraktsrättslig grund. Det föreligger ett avtalsförhållande mellan Handelskammaren genom Institutet och Soyak. Institutet utför tjänster som syssloman och har som sådan ett ansvar för att uppdraget utförs med omsorg. Institutet har inte på ett korrekt och välgrundat sätt utövat sin diskretionära rätt att fastställa Skiljemännens arvoden och har härigenom brustit i den omsorg som ålegat det. Institutets handlande utgör ett grovt fel i utförandet av uppdraget och Institutet har agerat culpöst. Institutet är därför skyldigt att ersätta Soyak den skada Soyak har lidit till följd av handlandet. Den skada Soyak har lidit består i att Soyak har förpliktats att betala ett alltför högt belopp. Det föreligger kausalitet mellan Institutets beslut i arvodesfrågan och skadan.

Handelskammaren har anfört i huvudsak följande. Handelskammaren är inte rätt svarandepart. Handelskammaren har ingen självständig förpliktelse i förhållande till

Soyak. Soyaks yrkande är villkorat av att käromålet gentemot Skiljemännen ogillas eller avvisas. Ett sådant käromål är inte möjligt för tingsrätten att pröva.

4. Skiljemännens sysslomannaansvar och otillåten taleändring

Soyak har till grund för yrkandet att Skiljemännen skall förpliktas att ersätta Soyaks rättegångskostnader anført i huvudsak följande. Skiljemännens ansvar är i denna del kontraktsrättsligt och grundar sig i det sysslomannauppdrag som finns mellan Skiljemännen och Soyak. Genom att lämna besvärshänvisning har Skiljemännen begått ett fel som vilselett Soyak och vilket medfört skada för Soyak i form av Soyaks egna och eventuellt motparternas rättegångskostnader, för den händelse Soyak förpliktas att ersätta dessa. Handlandet har antingen varit dolöst, om besvärshänvisning lämnades med vetskap om att besvärsrätt ej föreligger, eller grovt culpöst, om besvärshänvisning lämnades utan att Skiljemännen visste om besvärsrätt förelåg. Skiljemännen är skyldiga att ersätta den skada Soyak lidit till följd av handlandet.

Skiljemännen har anført i huvudsak följande. Yrkandet skall – i den mån det inte innebär ett sedvanligt yrkande om ersättning för rättegångskostnad – avvisas då det innebär ett nytt yrkande på väsentligen annan grund än den av Soyak ursprungligen åberopade. Yrkandet får därför inte upptas till prövning i detta mål.

5. Hochtief

Soyak har anført i huvudsak följande. Hochtief är nödvändig motpart då Hochtief är part i skiljeavtalet, berörs av tingsrättens beslut i arvodesfrågan och då Soyak för talan mot Hochtief vid Svea hovrätt med yrkande om undanröjande av skiljedomen.

Hochtief har anført i huvudsak följande. Hochtief är inte rätt svarandepart. Det finns inget yrkande riktat mot Hochtief och talan skall därför avvisas. För det fall Hochtief skulle anses vara rätt part, har i vart fall Hochtief och Soyak genom sitt skiljeavtal avtalat om att avstå från rätten till domstolsprövning.

6. Rättegångskostnader

Soyak har beträffande den av Hochtief begärda ersättningen anfört i huvudsak följande. Det framgår inte hur mycket av det yrkade arvodet som avser kostnader för översättning och hur mycket som avser arvode till ombud, det framgår inte på vilket sätt de två ombuden bidragit till minskade kostnader eftersom arbetsfördelningen dem emellan och antalet arbetade timmar för var och en av dem inte framgår samt Soyak anser sig inte ha försvårat Hochtiefs utförande av talan i målet.

Tingsrätten meddelar följande

BESLUT

Skäl

Rätten att föra talan mot beslutet

Enligt 41 § lag om skiljeförfarande (1999:116) kan en part eller en skiljeman hos tingsrätten föra talan mot skiljedomen om ersättning till skiljemännen. I förarbetena till bestämmelsen (prop. 1998/99:35 s. 241n) anges att beslut om ersättning till skiljeman vilket fattats av någon annan än skiljemännen och som har tagits in i skiljedomen inte omfattas av bestämmelsen. Det skulle med detta synsätt inte vara möjligt att med stöd av 41 § lag om skiljeförfarande föra talan mot ett sådant beslut. Det uttalas vidare att om det ingås ett avtal som innebär att beslut om skiljemännens arvode skall fattas på annat sätt än vad som anges i 37 § andra stycket lag om skiljeförfarande, kommer beslutet inte att bli exigibelt (prop. 1998/99:35 s. 241ö). (Enligt 37 § andra stycket lag om skiljeförfarande kan skiljemännen i slutlig skiljedom förplikta parterna att betala ersättningen till skiljemännen samt ränta.) Ett beslut som fattats av någon annan än skiljemännen själva, vilket tagits in i en skiljedom, skulle med detta synsätt inte vara möjligt att verkställa. Förarbetsuttalandena ger sammantagna uttryck för att vad som avses är att ett beslut om skiljemäns arvode, vilket fattats på ett sådant sätt att det inte är exigibelt, inte heller går att föra talan mot enligt lag om skiljeförfarande. Den part

som är missnöjd med beslutet eller som vill utverka en exekutionstitel skulle då vara hänvisad till att väcka talan vid domstol. Förarbetsuttalandena ger däremot inte uttryck för att det avses att 41 § lag om skiljeförfarande inte skall tillämpas avseende ett sådant beslut som fattats av någon annan än skiljemännen själva, vilket tagits in i en slutlig skiljedom på ett sådant sätt att det därigenom blivit exigibelt.

En skiljedom utgör enligt 3 kap 1 § första stycket 4 p. utsökningsbalken (UB) exekutionstitel och skiljedom som grundas på skiljeavtal får enligt 3 kap 15 § andra stycket UB verkställas avseende skiljemännens arvode om tiden för parts talan i denna del har gått ut utan att talan har väckts och domen uppfyller föreskrifterna om skriftlighet och undertecknande enligt 31 § första stycket lagen om skiljeförfarande. Det görs inte något undantag för de fall då beslutet fattas av någon annan än skiljemännen själva och därefter tagits in i slutlig skiljedom, utan även ett sådant beslut är verkställbart under samma förutsättningar som om beslutet hade fattats av skiljemännen själva.

I detta fall har frågan om Skiljemännens arvode avgjorts av Institutet och av Skiljemännen intagits i skiljedom. För det fall 41 § lagen om skiljeförfarande inte skulle tillämpas i detta fall, skulle beslutet kunna verkställas i enlighet med bestämmelserna i UB, utan att frågan kan prövas av domstol. En sådan lösning skulle innebära att parterna berövades sin rätt till domstolsprövning. En grundläggande princip i svenskt rättsväsende, och numera även inom det europeiska samarbetet, är att rätt till prövning i domstol skall föreligga. Detta synes även ha varit Skiljemännens uppfattning vid tiden för skiljedom, såvitt avser ersättningen till dem. En bokstavstolkning av ovan angivet uttalande i förarbetena skulle medföra att talan inte fick föras. Lagtexten har emellertid inte angivit detta undantag, vilket borde ha varit fallet om det varit lagstiftarens uttryckliga avsikt att undanta den nu förevarande situationen från rätten att få ersättningsfrågan prövad i domstol. Tingsrätten tillåter således att talan mot Skiljemännen angående nedsättning av deras arvode får ske. Vid denna bedömning skall Skiljemännens yrkande att Soyaks talan nu skall avvisas eller ogillas lämnas utan bifall.

Otillåten taleändring beträffande Skiljemännen

Soyak har till grund för sitt först framställda yrkande om nedsättning av Skiljemännens arvode åberopat att Skiljemännen underlåtit att lämna domskäl eller lämnat motstridiga domskäl och att Skiljemännen ej beaktat av Soyak anförda argument och åberopat bevisning. Genom dessa brister menar Soyak att Skiljemännen har brutit i utförandet av det uppdrag som anförtrotts dem. Soyak har senare yrkat skadestånd för det fall talan mot Skiljemännen avvisas eller ogillas och till grund för yrkandet åberopat att Skiljemännen av grov vårdslöshet eller mot bättre vetande har orsakat Soyak skada genom att lämna besvärshänvisning avseende beslutet om arvode i skiljedomen, trots att beslutet visat sig inte vara möjligt att överklaga. Soyaks yrkande om skadestånd bygger på att beslutet om arvode i skiljedomen inte varit möjligt att överklaga och att Soyaks i första hand framställda yrkande om nedsättning av Skiljemännens arvode avvisats eller ogillats. Eftersom tingsrätten tillåter den i första hand förda talan har förutsättningarna för det i andra hand framförda yrkandet om skadestånd fallit. Tingsrätten har därför inte anledning att närmare pröva frågan om otillåten taleändring.

Hochtief

Käromålet innehåller inget yrkande riktat mot Hochtief, utan endast ett påstående om att Hochtief är en nödvändig motpart. Hochtief synes ha godtagit Skiljemännens arvode. Då käromålet saknar yrkande och grund skall det, såvitt avser Hochtief, avvisas.

Handelskammaren

Talan mot Handelskammaren, som den är utformad, förutsätter att arvodet till Skiljemännen inte sätts ned, eller, som det får förstås, inte sätts ned i den omfattning som Soyak yrkat. Någon teoretisk förpliktelse för Handelskammaren kan då inte uppstå före det att frågan om eventuell nedsättning avgjorts genom dom eller beslut som vunnit laga kraft. Då grund för talan mot Handelskammaren inte kan uppkomma

före det att frågan om nedsättning av Skiljemännens arvode avgjorts och vunnit laga kraft, skall den nu förda talan mot Handelskammaren avvisas.

Rättegångskostnader

Vid den utgång nu prövade frågor haft skall Soyak utge ersättning för Hochtiefs och Handelskammarens rättegångskostnader. Tingsrätten har inte, som Soyak yrkat, skäl att frångå huvudregeln om tappande parts ansvar för rättegångskostnaderna. Soyak har inte vitsordat yrkade belopp.

Målet har hittills haft en något ovanlig karaktär och innehåller frågor av högre svårighetsgrad än vad det genomsnittligt är fråga om. Detta medför att en något högre ersättning kan bedömas vara skälig än vad som är brukligt.

Handelskammaren har yrkat ersättning med 72 000 kr. Även om beloppet kan tyckas vara högt med hänsyn till att hittills endast en relativt begränsad fråga behandlats, bedömer tingsrätten beloppet vara skäligt.

Hochtief har yrkat ersättning med 217 000 kr. Jämfört med vad Handelskammaren yrkat är detta för högt. Även Hochtief har hittills berörts av en relativt begränsad fråga. Yrkat belopp skall därför sättas ned. Med beaktande av att ombuden företrätt en utländsk part kan det godtas att ersättningen bestäms till ett något högre belopp än det som tillerkänts Handelskammaren. Tingsrätten finner att skälig ersättning till Hochtief kan bestämmas till 110 000 kr.

Slut

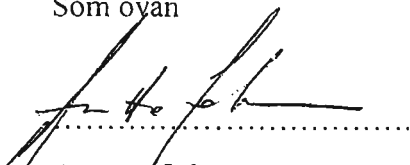
1. Soyaks talan riktad mot Hochtief och Handelskammaren avvisas.
2. Soyak skall utge ersättning för Hochtiefs rättegångskostnader med etthundratiotusen (110 000) kr och för Handelskammarens rättegångskostnader med sjuttio två (72 000) kr, jämte ränta på beloppen från denna dag beräknad enligt 6 § räntelagen (1975:635) till dess betalning sker.
3. Skiljemännens invändning om rättegångshinder med yrkande att Soyaks talan skall avvisas eller ogillas lämnas utan bifall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR; se protokollsbilaga 1 – 2

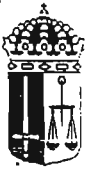
Beslutet under p. 1 – 2 får överklagas särskilt. Överklagande, ställt till Svea hovrätt, får ges in till tingsrätten senast den 11 mars 2005.

För beslutet under p. 3 gäller missnöjesanmälan. Sådan anmälan skall göras inom en vecka från det att parten fått del av beslutet. Försummar parten detta, har han inte längre rätt att överklaga beslutet.

Som ovan

.....
Annette Johansson

Prot. uppvisat. 2005-02-18 / *ad*

Den som vill överklaga hovrättens avgörande skall göra detta genom att skriva till Högsta domstolen.

Skrivelsen skall dock skickas eller lämnas till hovrätten. Den skall ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av det överklagade avgörandet.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen skall pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast

1. om det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen
2. om det finns synnerliga skäl till en prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandet skall innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag och nummer för avgörandet),
3. den ändring i avgörandet som klaganden yrkar,
4. varför klaganden anser att avgörandet skall ändras,
5. de omständigheter som klaganden åberopar till stöd för att prövningstillstånd skall meddelas,
6. de bevis som klaganden åberopar och vad han vill styrka med varje bevis.